

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLVIII (42)

Štev. (No.) 8

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

16 de marzo — 16. marca 1989

LUDOVIS PUS

Gorbačov na poti v demokracijo?

Ali je na tej poti, ali ni? Zanesljiv odgovor na to vprašanje ne muči samo politikov po svetu, preveč tudi človeka na cesti. Kajti če bi bil odgovor pozitiven, to je, da Gorbačov res veruje v pravilnost demokratskih principov za vladanje človeškega rodu in ima tudi nekaj izgleda za uveljavljanje teh principov v svoji deželi, potem svet človeštva zarja lepših in boljših dni, ki jih bo več ali manj užival skoraj sleherni zemljan. Če bi pa ta pot v demokracijo ne bila resnična, bi svoje manevre z demokracijo uporabljal le za skrivanje svojega marksističnega in leninističnega prepričanja za varanje svobodnega sveta. Komunistična oblast se svojega neusmiljenega nauka v polni meri poslužuje. Slovenci smo potrpitev te resnice v strahu in trepetu doživljali med revolucijo in po njej. Laž, prevara, sramotenje dobrega imena, mučenja, masovni umori, požigi... kdo bi spet vse grozote ponavljal. A Gorbačov bi ne mogel postati vodilni svetovni komunist, če bi ne imel v posesti lastnosti za uresničitev mnogih zgoraj omejenih „sredstev“ za vladanje nad ljudmi, za obvladovanje širokega ljudskega mnenja in uspešno pridobivanje somišljenikov. Njegov prvi obisk v Washington je tako zmešal Amerikance, da so ga skoraj oboževali. Njegov nedavni govor pri Združenih narodih v New Yorku pa je na svoj način vplival na svobodni svet s svojo nepričakovano, izredno vsebino. Tovariš v Kremli je s svojo perestrojko prišel v položaj, da za izvedbo svojih gospodarskih načrtov potrebuje veliko denarja, ker je blizu bankrota, a ljudstvo pričakuje izboljšanja in dobave življenjskih potrebščin. Od tega je znatno odvisen uspeh perestrojke. Finančne stiske silijo Gorbačova h popuščanju pri zmanjševanju atomskega orožja in tudi znižanju konvencionalnih bojnih sil ter umiku sovjetske vojske iz Afganistana. Tak je dejanski položaj, ne pa pridiganje sovjetskega diktatorja o svoji ljubezni in zavzetosti za mir in demokratsko svobodo. To pridigo je pritiral na ZN do neverjetnega viška z drzno napovedjo o zmanjšanju sovjetskega orožja v mirujočih namene in zaradi večje varnosti navajal celo številke, da bi do kazal strmečemu svetu, da je največji miroljub, ki zasluži vso njihovo pomoč.

Do tu obravnavana pot tovariša Gorbačova v demokracijo je skušala pokazati izredno težko stanje tega držnega in sposobnega komunističnega političnega voditelja in njegove skoraj obupne poskuse, kako bi se izmotal iz goste in trdne „znanstvene“ marksistično-leninistične mreže, na katere „znanstvenost“ so njeni pristaši tako silno ponosni; in kako bi izvel iz globokega blata voz, kamor ga je zapeljala proslavljena leninistična ekonomska dok-

trina. Naloga je ogromna, zato so tudi poskusi izredni in nenavadni. Med njimi je zlasti klic vsemu svetu skozi usta Združenih narodov posebne pozornosti vreden.

Vsi obsežni načrti generalnega tajnika sovjetske komunistične partije padejo v vodo, če se mu ne posreči spraviti na zeleno vejo sovjetske komunistične partije in njene prijema vsega javnega življenja v ogromnem ruskem imperiju, centru in matici celotne komunistične zarote zoper svobodni svet. Po večletnih pripravah in proučevanju so načrti Gorbačova in njegovih najozbiljnejših sodelavcev prišli konec lanskega leta do konkretnih odločitev, ki razkrivajo zamisel reorganizacije v vrhovih sovjetskega državnega političnega vodstva. Dosedanjo togo absolutistično in ekskluzivistično vlogo partije v javnem življenju naj zavije v demokratsko haljo nova politična ustanova — parlament, ki ga voli celotno ljudstvo neposredno. Gotovo demokratski ukrep.

Predvideni parlament je pomemben zlasti zato, ker je predvideno (to besedo je treba poudariti), da bodo njegovi člani izvoljeni direktno od vsega ljudstva ogromne države, kar je gotovo demokratski ukrep, če bodo volitve izvedene na demokratski način. Odločilne važnosti je tudi, kakšne kompetence bodo prisojene temu političnemu telesu. Iz zelo pičlega opisa tako važne nove ustanove je mogoče sklepati, kaj ima Gorbačov s tem v mislih. Po eni strani hoče dati sedanjim sovjetskim vladam bolj demokratski značaj, po drugi pa premostiti široke in globoke razpoke med partijsko vlado in ljudskimi množicami državljanov. Saj je znano, da se imajo člani partije za nekako maziljeno avantgardo s posebno odzgodovino naloženo nalogo, ki jo morajo opraviti brez ozira na sredstva, ki jih v ta namen uporabljajo; moč na cesti pa ta koncept na splošno odklanja, vendar je vedno poln zavesti, da ima maziljenec moč nad njim in mu lahko silno škoduje. Takšno razmerje se sčasoma razvije v pasivno rezistenco pri delu in izvrševanju državljanskih dolžnosti pri množici.

Ukrep, ki uvaža ljudske volitve, bazo in temelj vsake demokracije, pomeni državniško modrost njegovega avtorja in pravičen prijem pri reševanju kritične situacije. Kakor hitro pa zapišemo besedo volitve, se pojavi cela kopica vprašanj. Prvo, najvažnejše je: ali bodo resnično svobodne? Po in marsikaj v zvezi z volitvami je odvisno od volivnega zakona. Za napovedane volitve poslancev v predvideni parlament je demokratsko zasnovan volivni zakon nepogrešljiv predpogoj.

Ali je mogoče pričakovati, da bo Gorbačov uspel pripraviti vrhovni

sovjet za ta korak? Zlasti, če dodamo misel, da je za vsake demokratske volitve potrebna udeležba vsaj dveh strank. Volitve z eno samo stranko niso nikak „izbor“ volivca med dvema ali več kandidati z različnimi programi za bodočo vladanje, medtem ko je volitev kandidatov iste stranke le potrditveni predlogi oseb.

Temeljni leninistični princip pa je samovladanje partije. Za izvedbo uspešnih ljudskih volitev se zahtevajo obširne organizacijske priprave, ki bi jih bil sposoben v današnji Rusiji izvesti morda organizacijski aparat obstoječe partije, če bi pod silo težkega položaja vodstvo bilo voljno pristati na tako pomoč. To pa ne pomeni, da bi navdušeni partijski lokalni aktivisti ne uporabili svojihkušenj in vpliva v svojem operacijskem območju, da prek volitev spravijo v novi parlament množino komunističnih sopotnikov, če že ne čistih komunistov. Kajti vsa dežela je po 70 letih doslednega marksističnega terorja globoko identifikirana z materialističnim, protireligioznim duhom, ki ga volitve ne bodo spremenile.

Zadnje novice s teleksa

Jugoslovanski spopad se zaostre na različnih frontah. Na Kosovu se stvari umirjajo le na videz, prevladala je sila, Albanci pa vedno bolj trmasto molčijo. Predvsem je prišlo do konfrontacije med Slovenijo in Hrvaško na eni strani in novim srbskim vodstvom z vsemi njegovimi zavzniki in podložniki vred na drugi. Odkrito se že govori in piše, da se je pričela „protibirokratska revolucija“, katero je treba izvesti do kraja in združiti vso državo v močno Jugoslavijo, kjer bo imela partija ponovno vodilno besedo, izginile bodo razne drugotne sile, vključno s Socialistično zvezo in se bo končalo s federalizmom.

Spopad se je zaostрил na zadnjem zasedanju predsedstva ZKJ, ki je bilo 6. in 7. marca v Beogradu. Seja se ni končala, ker je prišlo do izredno ostrih in nasprotujočih si stališč in ker sta se slovensko in hrvaško vodstvo želeli prej posvetovati doma. Tako bo v Ljubljani 13. marca zasedalo predsedstvo CK ZKS, 14. marca pa se bo v Beogradu ponovno

Obenem pa je bila to tudi neprisiljena šola za slovenščino. Od ranega jutra do poznega večera sliši mladina in govori slovenski jezik, prepeva slovenske pesmi, občuduje slovenske lepote ob skioptičnih slikah itd.

Tudi pri odraslih Slovencih se pozna vpliv bivanja v Počitniškem domu. Dnevna sv. maša dviga in blazi človeka (udeležba je seveda prostovoljna). Slovenska okolica, medsebojno občevanje z rojaki utrjuje tudi narodno zavest.

Naj poudarimo še to. V Počitniškem domu se vsako leto zbere slovenska mladina iz raznih krajev Argentine. Tu se mladina spoznava in tu se sklepajo prijateljstva.

Za Počitniški dom je dr. Hanželič žrtvoval vse svoje premoženje z namenom, da v njem v počitnicah zbere mladino in jo neprisiljeno vzgaja. Naj omenimo, da je bilo v letošnjih počitnicah v Počitniškem domu 116 otrok med šestim in trinajstim letom starosti. Če lahko kaj označimo za mecenstvo, potem spada dr. Hanželič med velike slovenske mecene. Dobri Bog naj mu to plača.

Sm R

SPOMINSKA LIPA NA ŽALAH

Iz spoštovanja do javnega mnenja o občutljivem vprašanju, ki zadeva našo kulturo, prosiva za javno objavo pismo, ki je sicer naslovljeno na upravo pokopališča Žale v Ljubljani s prošnjo za vsaditev lipe na pokopališču:

Na dan mrtvih, 1. novembra lani, je bila na ljubljanskih Žalah komemoracija, posvečena žrtvam stalni-zma in žrtvam naših zmot; vsem nekrivim in krivim, mučenim in pobitim, ki počivajo v nezaznamovanih grobovih in grobiščih in ki jim ožkost srca in duha dotlej ni priznavala pravice do javnega spomina.

Načrtovana tiha slovesnost v spomin in opomin na človekovo majhnost je prerasla v kulturni dogodek, čigar vrh je bila čudovito lepo ubrana pesem Lipa zelenela je, ki je v soju sveč — taka je bila podobna — zlivala srca zmagovalcev in premaganih v eno in rosila oči stoterim navzočim, ko je noč legala na praznični dan. Na jaso pri prehodu iz starih žal na nove, kjer smo položili žalni venec s posvetilom in slovenskimi travki, pa mnogi — svoji njih, ki jim je bil posvečen spominski večer, ali drugi — še ved-

Lipa — obelisk

no prinašajo in prižigajo sveče. Tudi cvetje je med njimi. Zlasti je bilo to številno za Božič in ob Novem letu.

Ker marsikomu, predvsem pa svojcem žrtev, ta kraj pomeni že skoraj svetel prostor, in ker smo se tu prvič javno spomnili tudi tistih, zaradi katerih usode imamo kot narod mirno vest, podpisnika v imenu skupine nekdanjih borcev NOV in kulturnih delavcev prosiva naslov za dovoljenje, da na tem kraju v spomin na dogodke in čase, ko človek človeku ni bil človek, vsadimo lipo, ki je že tako postala narodnosti simbol. Naj bo to Lipa Sprave, sprave med mrtvimi in živimi, ki je bila prav tu, vsaj na simbolni ravni, dosežena na Dan mrtvih. Vsajena in rastoča lipa naj bo tudi simbol strpnosti in hkrati simbol volje in hotenja, da bi se tragedija, ki se je zgodila, ne ponovila nikdar.

Stanislav Klep
Spomenka Hribar,
C. St. Žagarja 1,
Kranj

Delo, 8. 2. 1989

(Op. ur.: Vesti, ki prihajajo do nas, kažejo, da nekatere „birokratske“ zapreke še ne dovolijo uresničitve te lepe pobude.)

Cene v industriji so se povečale januarja za 333%. Glede na januar 1988 je inflacija dosegla mesečno stopnjo 20%. Proizvodnja je bila januarja manjša za 12%, avtomobilski firmi Yugoamerika, izvozniku avtomobilov Crvene zastave na ameriško tržišče, so podaljšali agonijo za 4 mesece, s čimer bodo izgube še bolj katastrofalne.

Zahodna Nemčija je uvedla vizume za Jugoslovane. Do začetka uresničevanja tega sklepa sta sicer še dva meseca, za katera Nemci dajejo možnost, da Jugoslavija sama reši odtok njihovih državljanov v Nemčijo. To je seveda popolna utopija, saj je na primer za Albance na Kosovu edina perspektiva samo še beg na Zahod — za kruhom. Podobno je tudi v drugih republikah, tudi v Sloveniji, kjer vedno več mladih razmišlja o odhodu. Toda kam? Zahodna Evropa je polna in Francija ter Nemčija zato že zahtevata vizume, te dni pa so tudi na sedežu EGS sporočili, da je Jugoslavija med kandidati za uvedbo vizumov leta 1992 — za vse dežele EGS ji bo otežen vstop.

Zdaj lahko že z gotovostjo rečemo: Madžarska prehitve jugoslovanske politično bedo na vseh področjih. V Budimpešti je med drugim parlament sklenil, da ima lahko transnacionalna Radikalna stranka aprila svoj kongres pri njih. Kot vemo, se ga je jugoslovanska politbirokracija pred nedavnim krčevito branila ter se ga je tudi otesla.

Te dni je potekel odlog za prestopanje kazni Janezu Janši in Franciju Zavrlu. Ivan Borštner, ki je na prostosti zaradi zdravstvenih razlogov, je zato že 15 dni preventivno na psihiatrični kliniki. Kot vse kaže bodo morali v zapor, zato je tudi za Slovenijo pričakovati nov val revolte.

Če se ta država hoče vsaj za silo obdržati skupaj, potem se bodo morale zvezne institucije „decentralizirati“ iz Beograda. V Sloveniji je teh zahtev vedno več.

Sušlja se, da se je pričel pritisk nekaterih starih politikov — trdo-rokecev —, ki so bili prejšnja leta potihem odstranjeni iz javnosti (Popit, Ribičič, Dolanc) na odprto Kučanovo linijo. Če bi do tega pojava prišlo, bi se Kučanova linija še bolj okrepila, ker bi imela prav zaradi tega še večjo podporo.

Živimo v pričakovanju še slabših novic — Jugoslavija je res na usodnem razpotju. Gorica, 11. 3. 1989

VINKO LEVSTIK

10 - letnica smrti dr. Hanželiča

Pred desetimi leti, na praznik sv. Jožefa — 19. marca 1979 — je v zavodu sester angela varuha v Los Cocos, v bližini Počitniškega doma, prenehalo biti srce dr. Rudolfa Hanželiča, velikega slovenskega mecena.

Vsaka smrt je udarec za družino in za pokojnikove prijatelje in znance. Smrt dr. Hanželiča pa je bil udarec za vso slovensko skupnost v Argentini.

Umrli je mož, ki je vse svoje sile posvetil svojim rojakom in zlasti še slovenski mladini. Leta 1974 je napisal in izdal (na svoje stroške) odlično versko-filozofsko knjigo „Naše življenje“, v kateri je izvrstno opisan smisel našega življenja. Poleg

tega je napisal in izdal dve knjigi o družinski vzgoji (tudi na svoje stroške), ki sta prava dragocenost za vse vzgojitelje. Imel je namen napisati še tretjo knjigo in sicer o dobi dozorevanja ali pubertete, pa ga je smrt prehitela. Tudi ni ugnel napisati knjige „O mladosti“, v kateri je hotel opisati pomen in lepoto mladosti.

V službi vzgoje pa je bil tudi pokojnikov Počitniški dom v Doloresu. Ta Počitniški dom je bila prava visoka šola za slovensko mladino ob veselem bivanju na svežem gorskem zraku. To bivanje so bile nevidne duhovne vaje z dnevno sv. mašo, z mojstrskimi nagovori, s predavanji.

Dve pomembni andinistični knjigi

Čeprav so se v zadnjih desetletjih alpinistični obiski And pomnožili in se je tudi v kordiljerskih delah planinsko zanimanje razširilo, vendar niso pogoste publikacije, ki bi strnile v enoto kroniko andinističnega udejstvovanja. Zadevna poročila so raztresena po strokovnih revijah in knjižnih izdajah vsega sveta in praktično ne obstajajo splošni pregledi andskih vzponov. To vrzel izpopolnjujeta dve knjigi, izdani leta 1987, ki sta pred časom prišli tudi do Bariloč.

Omenjam najprej angleško izdajo „Mountaineering in the Andes, a source book for climbers“, ki jo je pripravila Jill Neate za „Expedition Advisory Centre“ in ki jo je financiralo petrolejsko podjetje Shell. Predgovor je napisal tajnik geografske družbe (Royal Geographical Society).

Prvi del knjige — okrog 90 strani — prinaša splošen pregled andinističnih vzponov po posameznih pogorjih, ki sestavljajo južnoameriški kordiljerski pas. Ta oris, neke vrste kratka zgodovina andinizma, je kar zadovoljivo natančen, napake so resnično redke. Avtorica je očito vestno pregledala dostikrat premalo natančne in večkrat protirečne viře ter pravilno presodila, kaj lahko objavi in kaj ne. Na področjih, ki jih moremo preveriti in ki se nas tičejo, je menda edina napaka ti-sta iz leta 1954, ko pravi, da sta Cuerno Principal del Paine poskusila Birger Lantschner in Heinz Kaltschmidt, pa sta bila to v resnici Lantschner in Tonček Pangerc.

Drugi del knjige (77 strani) prinaša seznam andskih vrhov po državah in po pogorjih. Naveden je vedno, kadar je mogoče, prvi vzpon in zadevna bibliografija.

Tej bibliografiji je posvečen tretji del knjige (skoraj 100 strani), kjer se podrobno navajajo vsi članki iz strokovnih publikacij, ki govorijo o gorskih vzponih v Andih. Med imeni piscev, ki poročajo o andinizmu, najdemo slovenska imena: Arko, Skvarča, Pangerc. Seveda pa zajema prikaz samo literaturo v svetovnih jezikih in tiste, pisane v slovenščini, ne omenja ker pač avtorici ni dostopna. Zato, si čestitam, da smo svoj čas objavili naše pomembnejše dogodivšine v Zbornikih Cluba Andino Bariloche, v severnoameriškem Alpine Journalu in zvezkih švicarske „Stiftung für Alpine Forschungen“. Slovenski teksti pa čakajo na pridnega prevajalca, da jih poda ob svojem času v španščini ali angleščini. Vemo pa, da so slovenski spisi poznani v matični domovini, saj nam o tem kaj pove do planinci, ki se oglasijo pri nas, ko pridejo pogledat Ande. Tako je lansko leto izšla v Ljubljani lična

brošurica o pogorju Paine. V tej knjižici so točno navedene bariloške odprave in se omenja nesreča iz leta 1954, pri kateri sta izgubila življenje Tonček Pangerc in Herbert Schmoll.

Čeprav je angleška knjiga temeljito delo, pa jo prekaša po razkošni opremi italijanska izdaja „Patagonia, terra magica per alpinisti e viaggiatori“. Knjigo sta pripravila za založbo Dall'Oglio (Milano) znana alpinista Gino Buscaini in Silvia Metzelin, ki sta povezana ne le v gorniških navezah, temveč tudi v življenju. Mož je predvsem skrbel za odlično fotografsko opremo, žena pa je imela na skrbi tekst.

Prvi del knjige daje geografske podatke o Patagoniji: o naravnem okolju, v katerem imajo prvo besedo razbrzdani viharji, in o človeški prisotnosti v tej razmeroma prazni in komaj dotaknjeni zemlji. Že tukaj zadeneta avtorja na raziskovalce Južnih And: Friedricha Reicherta. Alberta De Agostinija, Luisa Fonrougea in Casimira Ferrarija. Čeprav nista deležna posebnega poglavja, sta častno omenjena Peter in Jure Skvarča. Pač pa pripada takšno posebno poglavje Cecaru Maestriju, trentinskemu vodniku, in njegovi borbi za eno najtežjih gor svetla, Cerro Torre. Sledijo odstavki, ki opisujejo osebna doživetja obeh avtorjev. Izredna smola ju je spremljala v „supercanaletti“ Fitz Roya, kjer se jima je izjalovilo šest poskusov zaradi znanega prislovčno slabega vremena. Pač pa jim je uspel smučarski vzpon na Gorra Blanca, vrh, ki ga je svoje dni izvedel v prvenstvenem vzponu Peter Skvarča.

Sledijo napotki popotnikom in planincem, ki bi želeli obiskati skrajni južni konec ameriške celine, in nato najbolj skrbno sestavljeni del knjige: Andinistični perfi južnih patagonskih And. Obsega okrog sto strani in se opira na vso poznano literaturo kot tudi na ustna sporočila. Besedilo podpirajo dobri zemljevidni črteži, risbe-skice opravljenih smeri in bogat fotografski material. Marsikatero sliko so zgodovinske, posebej pa so vnešeni moderni barvni posnetki Južne Kordiljere. Ob pregledu andskih vzponov in plezarij zadenemo na podvige bariloškega Cluba Andino in na imena poznanih slovenskih plezalcev (Pangerc, Bertonec, Arnšek, Jereb, Tonček Arko). Prav tako so točno zabeleženi vzponi bratov Skvarča in njihovih spremljevalcev. Malce moti, da so označeni vsi člani argentinskih in čilskih odprav kot Argentinci in Čilenci (tako vsi preje omenjeni slovenski plezalci, ki so seveda več noma argentinski državljani). Če so to izseljenci, stalno naseljeni v o-



IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Gospodarstvo gospoduje. Dejansko izgleda, da te dni ni bilo drugih važnih novic kot tistih, tikajočih se domače in tuje ekonomije. Dolar, zunanji dolg in rast ter padec domačih obresti so polnile časopisne strani ter radijske in TV valove. Ta „dolgočasnost“ ima svoj razlog. Trenutno vlada (in narod) nima drugih težjih zadev, ker skrb za vsak dolar (in vsak avstral) vpreže vse razpoložljive moči.

BREZ ZAVEZNIKOV

Celotno zadevo moremo označiti kot nenehen napad gospodarskih sektorjev na vladno gospodarsko ekipo. Dolar je s prejšnjih 17 avstralov poskočil, pretekli teden na 45. Da je potem padel, je pač posledica blaznosti omenjene številke. „V sedanjih okoliščinah, kar je nad 30 avstralov na dolar, ni realno,“ trdijo nekateri strokovnjaki. Vprašanje je seveda, kaj razumejo pod besedo „realno“, ali po slovensko „stvarno“. Kajti drugi, ki računajo na podlagi zgodovinskega ravnovesja med avstralom (prej pesom) in do-

beh državah, zadeva še ni tako nerodna, čeprav taka klasifikacija ni povsem točna. A postane neprijetna takša oznaka, kadar gre za tuje, ki so slučajno sodelovali pri kaki ekspediciji južnoameriških držav. Tako na primer je navzven kot Argentinec čilski narednik Miguel Saavedra, ki je bil dodeljen bariloškemu plezalcem leta 1957 in je z njimi plepal Bal-macedo, a je imel uradno nalogo, da prepreči vzpon na Paine, rezerviran za italijansko odpravo Guida Monzina.

Evropska avtorja sta dobila iz Ljubljane vse podatke o zadnjih velikih dosežkih slovenskih alpinistov v stenah Fitz Roya in Torreja. To so športna dejanja najvišje kategorije na mednarodni ravni, saj smatra ugledna nemška revija „Bergsteiger“ plezanje južne stene Cerro Torre (Jeglič-Karo) kot eno najpomembnejših dejanj preteklega leta. Ponavljam torej, kar sem že drugje napisal, da so slovenski alpinisti iz matične Slovenije v zadnjih letih kronali dolgoletna prizadevanja slovenskih andinistov-izseljencev.

Za zaključek bi pripomnil, da omenjeni evropski knjigi nekako zaključujeta razdobje, ki bi se moglo nazvati alpinistično odkrivanje And in prikazujeta začetek povsem športnih, tehnično zelo zahtevnih gorskih tur.

V. Arko

larjem, govorijo o „stvarni“ ceni: en dolar za 60 avstralov. A do tega verjetno, vsaj sedaj, še ne bo prišlo.

Dejstvo je, da je vlada ostala osamljena. Ne govorimo le o politični opoziciji, ki danes dejansko ni problem. Govorimo o socialnem nasprotovanju, o odpornosti sindikatov in, zadnje dejanje drame, o podjetnikih, ki so zapustili barko „pomladanskega plana“. Sam predsednik se je do konca trudil, da bi ohranil pri življenju vladno-podjetniški pakt, a zaman. Da je bila mera grenkobe polna, je Agrarna federacija pričela rovariti, in končno napovedala tridnevno stavko, kar je pognalo gor že tako visoke cene mesa. Kakšen odjek ima to v inflaciji, je že znano.

Ko govorimo o inflaciji, omenimo, da je draginja v februarju poskočila za 9,6%. Nekam čudno je izvenela ta številka, saj je vsakodnevno obisk trgovin pokazal, da so cene poskočile precej nad to kličino. Poznejše pojasnitve s strani raznih organizacij, ki se bavijo z gospodarsko politiko, so pokazale, da je pač lahko številke sukati nekoliko po okusu. Dejstvo je, da so ravno najnujnejše potrebščine in prehrana, to kar najbolj prizadene nižje sloje, poskočile krepko nad splošno inflacijo.

Vlada tako vodi borbo na dveh frontah. Po eni strani na zunanji: dolgomesečni zaostanek v odplačevanju obresti na zunanji dolg je razkačil zunanje upnike, ki so ustavili dotok novih kreditov. Ta je bil eden izmed močnih vzrokov, ki so povzročili dolarsko krizo v državi. Na drugi strani pa se večja ljudska nejevolja. Čeprav ni znakov, ki bi ka-

Slovenščina - moj jezik

IZ KATEREGA GNEZDA SEM

Pri Breznikovih so dobili majhno punčko. Na Stefanovo, ko so šli k rani maši, je nekaj jokalo med listjem v gozdičku pod klancem. Bila je lepa punčka. Ostala je pri Breznikovih. Krstili so jo za Štefiko. Radi so jo imeli in Štefika je bila srečna. Veselo je spremljala gospodinjico, domača dekleta so bile že šolarke. Vendar ji niso skrivali čudnega prihoda v njihovo hišo. Preprost človek je odkril.

Komaj je začela Štefika hoditi v šolo, je začutila silno željo, da bi vedela, od kod je. „Najbrž si padla iz kakšnega gnezda,“ so ji pojasnili. „Botra, zakaj niste takrat pogledali, kakšno gnezdo je bilo takrat v ti-

zali na izbruh, kot se je to dogodilo v Venezueli, je strah pred sličnimi dogodki velik, zlasti sedaj, ko smo dejansko pred vrati splošnih volitev.

TI NAŠI DOLGOVI

Kar se zunanjih upnikov tiče, je vlada doživela vsaj trenuten oddih. Venezuelka eksplozija je zdržnila tudi severnoameriško vlado, ki je začela bolj pozorno slediti dogodkom v državah tretjega sveta. Novi predsednik Bush je slednjič sklenil, naj se zadevo zunanjega dolga preišče tudi v politični luči, ne le v finančni. Takoj za tem je novi tajnik za finance, Nicholas Brady, predložil načrt, pa katerem naj bi se dolžnikom odpisal del zloglasnih dolgov.

Načrt je precej zapletena zadeva, in vsak si ga razlaga po svoje. Dejansko pospešuje nov razvojni sunek v državah tretjega sveta, a to je bila ideja, ki jo je razglašal že njegov prednik v svojem znanem „planu Baker“. Bakerjev plan je propadel, ker privatne banke (glavni upniki zaostalih držav) niso hoteli prisloniti potrebnih fondov. Bradijev načrt tudi predvideva „prostovoljno znižanje dolga“ s strani istih ustanov. A že v začetku letošnjega leta je Institut za mednarodne finance, ki družji 180 največjih ameriških bank in 36 iz ostalih razvitih držav, v posebni izjavi o stro nasprotoval „odpustitvi“ dolga, češ, da ne bi bila „ne pravična, ne praktična“.

Vsekakor so zadevo dolga in novega Bradyjevega plana obesili na velik zvon, in medtem argentinska vlada vedri pod to streho pričakovanja. S svoje strani je predsednik Alfonsín že objavil, da ne bo država pošiljala fondov za plačevanje obresti, če upniki ustavijo pošiljko že odobrenih kreditov. A to še nič ne pomeni. Dobro vemo, kadar zunanji upniki pritisnejo, ni vlade, ki se ne bi (Nač. na 4. str.)

stem drevesu, da bi jaz zdaj vedela, če sem taščica ali sinica ali kaj drugega.“ Vseeno ji je bilo, če bi bila še tako neboljnjega ptičjega rodu, dal bi le vdela, od kod je. Zdrava narava išče sebi podobne, ostaja zvesta svojemu izvoru.

Se vemo, iz katerega gnezda smo padli? Nas še zanima, kako so prepevali naši predniki? Smo še ponosni na svoj rod?

Hvalimo Štvarnika, ki nas je ustvaril sicer majhne po šteilu, po vseh drugih lastnostih pa nas malokateri narod dohaja. Pijmo iz močnega vira naše kulture, krepčajmo se ob delih naših velikih mož! Ostanimo živ ud ponosnega naroda!

M. A.

Spomini na Tineta Debeljaka - planinca

Dan je, nekam siv. Iz zadnjih sneženih zaplat curljajo studenčki in krmijo gorski tolmunček — „Laguno“, ki jo v zgornji krnici poznajo vsi obiskovalci Lópeza. Vršnih rogljev oblaki, ki se plazijo čez greben z zahoda, še vedno niso zakrili in belnita skalnatih podnožij ostro nasprotuje črni grebenskih ostric.

Da, tam zgoraj pod Torre Principaj sva nekoč, pred šestintridesetimi leti stala s Tinetom Debeljakom. Mož je skromno odklonil ponujeno vrvo, rekel da ni plezalec in mi prepustil v varstvo svakinjo Lado, s katero sem potem plezal stolp. Kot tretji v navezi je sodeloval bariloški rojak, ki ga pozneje nisem več videl v gorah. Vendar se mi je zdelo, da je za mestnega kulturnika, ki ni gojil nobenega športa, in je pri poklicnem delu sedel v pisarni; že sam počitniški izlet do pod Lópezevega stolpa pomenil lepo turo in da ga je k temu podvigu nedvomno pripravilo prepričanje o primernosti in koristnosti gorniškega udejstvovanja.

Obsežnemu kulturnemu delovanju pokojnega Tineta, kot ga je bežno skicirala po njegovi smrti „Svobodna Slovenija“, bi bilo torej treba dodati še planinsko zanimanje. Celo od njegovih bližnjih sodelavcev malo-kego ve, da je bil Tine ustanovni član

Slovenskega planinskega društva v Buenos Airesu in da je sodeloval pri prvih številkah „Gorá“. Pač pa je vsem aktivnim planincem dobro znano, da je v knjižnih poročilih gorniškim publikacijam rad posvetil posebno pozornost in da je obiskal skoraj vsako prireditve, ki jo je SPD organiziralo. Kljub temu, da ni mogel stalno posečati Bariloč, se je čutil močno povezanega s „šumskim“ svetom in z vsemi pojavi, ki so bili s slovenskim planinstvom v Argentini združeni.

Izpred Lópezeve koče mi oči tipajo po neverjetni razčlenjenosti jezerskih rokavov in gozdnatih parobkov. Megla se kopiči pod grebeni Cuyin Manzana in me spominja na megleno morje, ki sem ga svoj čas motril s Šmarne gore. Onstran travnatih in z nizko lengo pokritih vesnih se sunkovito dviga črno pečevje Severnega grebena (Filo Norte). Domišljija se mi razpleta preko smeri, ki smo jih v tistem skalovju svoj čas začrtali in med slike plezalskih dogodivščin se mi prisamejejo prividi Tončka, Dinka, Davorina — pa Manola Puenteja in Negra Ezquerre, ki se prerekata pod Severnim stolpom. Slednjič zaslišim mirni, a odločni glas Carla Sonntaga, ki mi veleval naj: plezam enakomerno, ne

sunkovito...

Ko obrnem Severnemu grebenu hrbet, mi misli zapustijo nekdanje plezalske homatije in poiščejo v skladišču lepih spominov Tinetoovo podobo. Sprašujem se, kaj je družilo pesnika, pisatelja, literarnega kritika in zgodovinarja s podjetnimi osvajači vrhov in z smučarskimi tekmovalci.

Najprej prav gotovo ljubezen do narave in gorskega sveta, tisto notranje nagnjenje, ki smo ga podedovali od naših kmečkih prednikov in ki se je v moderni civilizaciji razrastlo v gorniško navezanost na zahtevna in lepa pota v višino. A poleg tega je pritegnila moža, ki se je z vsem ognjem naslanjal na slovenstvo, zagnanost „šume“, ki je hotela uveljaviti slovensko ime v novi domovini.

Bariloški plezalci in smučarji so naglo razumeli, da so njihove možnosti v začetnem argentinskem gorništvu precejšnje, brž so se priklopali v prve vrste tukajšnjega gorskega športa. In prav tako kot „šumski bratje“ se je tudi Tine navduševal, ko so se začela pojavljati slovenska imena v južnoameriških gorah, kjer bodo pričala o slovenskem doprinosu k poznanju Kordiljer. Ob posetu Bariloč mi je pravil o planinski povesti, ki se mu je v tej zvezi porajala v glavi in ki je nikdar ni napisal. Žal se ni mogel povračati na jug, kjer bi lep načrt s časom verjetno dobil realno obliko...

Spustim se iz koče proti dolini in z užitkom vdihujem čisti, ostri gorski zrak. Nočni dež je opral naravo, zelenina lenginih gozdov pod menoj sije v kričeči barvitosti. Grebenček, ki mi je zapiral pogled, se umakne in tudi proti vzhodu zarežejo v sinjino neba črni stolpi. Koliko spominov je spravljenih med tistimi temnimi skalami! Kako sta nas svoje dni vabila Lührs in Finó in kako zapuščena sta danes; ko se je vsa plezalska družčina preselila na Catedral! Seveda je katedralski granit trdnjši in zanesljivejši, a smeri so običajno jako težavne, dostopne samo izurjenim tehnikom. Tukaj na Lópezu pa smo radi vodili v plezalske podvige turiste, ki so se začeli seznanjati z gorami in so znali hoditi, a se niso izrecno posvečali tehniki.

Iz meglene pokrivala tam zadaj na gladini Nahuel Huapija se trgajo meglene koprene, plavajo v kristalni jutranji svetlobi in se tihotapijo okrog sten Severnega grebena. Preveč neboljnjega so, da bi motile svežo jasnost poletne nedelje. Bujni gozd, umit od nočne plohe, diha zdaj s polnimi pljuči v zgodnji in oprani dopoldan. Čeprav mi nagajajo noge, ki škripljejo v gležnjih in kolenih, široko uživam bajni bariloški dan in si spet in spet dopovedujem, da je te dni poteklo štirideset let, odkar sem v družbi Milana Jagra prvič obiskal Lópezevo kočo in se povzpel na Turistični vrh (Pico Turista). Potem se utrne-

jo misli in se znova ustavijo ob zemskem zatonu prijatelja Tineta Debeljaka.

Zavem se, da je še neki drugi vzmet privlačeval kulturnega delavca k udejstvovanju „šume“ in bratov Skvarča. Slovensko planinstvo med dvema svetovnima vojnoma je v naši evropski očetnjavi pomenilo kulturni pojav, ki je daleko presegel samo športno delavnost. V nasprotju s čisto športnimi težnjami, ki prevladujejo med mladimi plezalci in smučarji in se potem raše izrodijo v smučarski in v zadnjih letih tudi plezalski cirkus, je slovenski alpinizem, naslonjen na svetovno alpinistično gibanje in pod vplivom Kugyja, Juga in „Skale“ močno poudarjal kulturne prvine planinstva: stik z naravo, povezovanje z znanstvenimi panogami, težnjo po premaganju ovir, samopremagovanje. Dobili smo planinsko literaturo, planinsko poezijo — kolikor je že ni ustvarila ljudska kultura — planinsko slikarstvo in planinsko fotografijo. Stik z ameriškim svetom je v marsičem obogatil ta področja slovenske kulturne delavnosti in razumljivo pritegnil Tineta. Naš tednik „Svobodna Slovenija“ pri katerem je kot sourednik Tine sodeloval, in vsakoletni „Zbornik“ sta široko odprla svoje strani planinskim prispevkom in primerno objavila vso kroniko slovenskega andinizma. Poleg Tineta so pri tem publicističnem delu sodelovali tudi Miloš Stare, Jan-



NOVICE IZ SLOVENIJE

MARIBOR — Kupno moč Slovenca, Italijana in Avstrijca so primerjali na Inštitutu za ekonomsko diagnozo in prognozo. Tako so pregledali plače in njih kupno moč v zadnjih petih letih in se ustavili sredi lanskega leta. Ugotovitve niso nič razveseljive: povprečna plača v juliju lani v Sloveniji je predstavljala le 23,7% povprečne avstrijske (leto poprej še 37,7%) in 27,2% italijanske (prej 43,4%). Avstrijec si je v Sloveniji lahko kupil 4,22-krat več, Italijan pa 3,68-krat več kot Slovenec. In Slovenec si je s svojo plačo lahko v Avstriji kupil za 45,6% manj dobrin kot doma, v Italiji pa 32% manj kot v Sloveniji.

KRŠKO — Gozdovi počasi umirajo. Ponovno je bila izrečena sodba, to pot z novimi številčnimi dokazi: 60 in več odstotkov smrekovega gozda je resno ogroženih, 28% pa že umira.

LJUBLJANA — Katalog z bankovci, ki so jih izdali v jugoslovanskih deželah, je pripravil Zmago Jelincič. V njem je opisanih 265 vrst bankovcev s 600 različicami, ki obsegajo dobo 1876-1988. Kratek opis zgodovine je prikazan v slovenščini, srbohrvaščini in angleščini; katalog pa stane 100.000 dinarjev.

OSAKA, Japonska — Dirigent Milivoj Surbek je v tem mestu dirigiral Verdijevo Aido na slavnostni proslavi ob 40-letnici osake Operne. Šurbek že tri leta poučuje na Državni glasbeni akademiji in bo še poučeval, saj so mu spričo dosedanjih dosežkov podaljšali mandat.

LJUBLJANA — Akademsko folklorna skupina France Marolt je za svojo štiridesetletnico pripravila v Cankarjevem domu jubilejni nastop. Naslednika Franceta in Tončka Morolt sta danes Mirko Ramovš in Julijan Strajnar.

HRUŠICA — 3.000 metrov je bil že globok predor pod Karavankami konec decembra. Takrat jih je od točke, na kateri se bodo srečali s kopači z avstrijske strani, ločevalo 436 metrov.

LJUBLJANA — Novih stanovanj je bilo v lanskem prvem devetmesečju 1.743, kar je le za 1,7% več kot v lanskem istočasu. Po številu stanovanj je Slovenija nad jugoslovanskim povprečjem, vendar je večina stanovanj dvo in enosobnih, zato je velikost stanovanj pod jugoslovanskim povprečjem.

ŠENTVID PRI STIČNI — 20. tabor pevskih zborov bo letos junija stal organizatorje okoli 70 milijonov dinarjev. Program za zaključno

skupno petje so že izbrali. Med njimi naj bi bilo vsako leto zapeta vsaj ena izmed 12 tisoč zborovskih pesmi, ki jih je izbral v svoji pesmarici Karel Štrekelj. Od teh da je na programu le kakih stopetdeset, tabor pa naj bi povečal število običajnih pesmi.

LJUBLJANA — Javni telefoni so po vsej Sloveniji začeli jesti žetone. V 1.600 govorilnicah so žetoni zamenjali kovance, katere je infacija čisto diskreditirala. Žetoni so dveh vrst: triimpulzni in tridesetimpulzni (za lokalne in medkrajne pogovore).

LJUBLJANA — Slovenski gledališniki so se pomenili, da morajo biti avtorski honorarji za obdobje januar-marec 89 za 40% višji od onih iz septembra-decembra 88.

MARIBOR — Več univerzitetnih študentov bi morali imeti v Sloveniji. Na 17. kulturnem večeru se je s Tonetom Partljičem pogovarjal rektor mariborske univerze dr. Alojz Križman in predstavil podatke, po katerih ima Slovenija 130 študentov na tisoč prebivalcev, Avstrija 170, ZDA pa 500. K temu je treba še prišteti ogromen odliv diplomantov, ki stanejo državo vsak 25.000 dolarjev. Mariborska univerza šteje šest tisoč rednih študentov, ljubljanska pa 18.000.

UMRLI SO od 23. dec. 88 do 5. jan. 89:

LJUBLJANA — Pavel Pavlič; Marija Bizaj roj. Ban; Pavla Jeltnar roj. Božič; Marija Gorjup; Vinko Brentič; Jože Bostele; Angela Škerl roj. Kalan; 91; Alojz Biber; Vida Orel roj. Dobovšek; Ivan Maček (Zabretov ata); Terezija Zafred roj. Novak; 81; Franc Papar; Franciška Kastelic; Ivana Matjan; Elizabeta Kranjc roj. Naklič; Ivana Kobal roj. Keber; 85; Tone Kočevar; Anton Krajšek; Stefanija Cerovšek; Karlo Franzot; Franc Šitar; Vida Lotrič; Milena Serajnik roj. Preskar; Hedvika Štrukelj; Jože Šušteršič; 82; Terezija Lajmiš roj. Dacar; 86; Anton Avsec; Velimir Netig; Vida Kostanjek roj. Stupica; Franc Brajer; Mirko Pliberšek; Viktor Pečenko; Milena Zevnik roj. Zupec; Ivan Hemler; 77; Ivan Francy roj. Bardorfer; 86; Karel Kregar; Milan Detela; 79; Stanislav Marković; 59; Alojz Girandon; 74; Bojan Oven; Franc Troha; Marija Žlebnik (Fikeva mama); Anica Toporiš roj. Unek; 86; Franc Čater.

RAZNI KRAJI — Frančiška Varšek roj. Smrtnik; 90; Domžale; Marija Čizmek roj. Fras; Maribor; Milan Tršar; Vrhnik; Janez Lesar; Sodražica; Mitja Zupančič; Pradomlje; Franc Leban; 58; Vojnik; Franc Pirc st.; Rupnik; Jože Levstek; Kamnik; Marija Pretnar roj. Beznik; 87; Zg. Gorje; Ela Balta; Kranj; Franc Jamnik; Pretna; Vito Butara; Koper; Ivanka Golež; Podčetrtek; Ciril Kafol; Bled; Marija Pečar roj. Ježek; Smlednik; Franc Centa; 89; Borovnica; Milan Zakula; 69; Stična; Renato Božič; Izola; Albert Ple-

s perutjo padlo Alpe z Andi zveže

ljubezni trajne.

Samotni avto prekrine tok mojih misli. Iz poltovornjaka zleze nekaj mladine, ki očitno namerava v višine, in lastnica avtomobila, ki se vrača v dolino, me povabi naj prisedem, da me potegne do mesta. Kratko obotavljanje, ker se moram odpovedati prijetnemu spustu preko umitega gozda. A zavest o zaniknih avtobusnih zvezah me naglo prepriča, da sprejemam ponudbo. Ko se potem razgovorjam z Angležinjo, ki je tudi planinarka in plezalka, in ki živi že sedemnajst let v Bariločah razmišljam kot že tolikokrat o naših vezeh na obe zemlji, na kateri nas je privezala usoda.

Tine se je zavedal ameriške realnosti, a vedno nosil Slovenijo v sebi. Ali mu je svet okrog njega ostal za zmeraj tujina? Ali pa se je skušal približati tistim bariloškim planincem, ki smatrajo ta konec sveta pod Kordiljerami kot svojo domovino, čeprav se niso nikdar odpovedali zemlji, ki jih je rodila?

Mislím, da čuti ta problem v sebi vsak izseljenec. Pa se mi vendar zdi, da nam je lažji prestop iz Alp v Ande kot pa s slovenskih poljan in njiv v brezdušna ameriška velemerja.

Zato je Tine po duši ostal planinec.

V. Arko



SLOVENCI V ARGENTINI

Osebnostne novice

Rojstvo: 7. marca se je v družini Marjana Loboda ml. in Ane roj. Urbančič rodila hčerka, ki bo dobila ime Andreja Veronika. Staršem naše čestitke!

Krst: V slovenski cerkvi Marije Pomagaj je bila v soboto, 11. marca, krščena Marjana Rožanec, hči dr. Jožeta in prof. Veronike roj. Kremžar. Čestitamo!

† **ANGELCA ŽAKELJ ROJ. MALAVAŠIČ**



V nedeljo, 19. februarja se je raznesla novica po vsem Velikem Buenos Airesu, da je umrla Žakljeva mama, Angelca Malavašič. Globoko nas je prizadela njena smrt, saj smo jo še pred kratkim videli v Slomškovem domu pri pogrebni maši za dr. Debeljakom, a Bog je določil konec njene življenjske poti.

Ga. Angelca se je rodila kot predzadnji otrok dvanajstere Malvašičeve družine iz Butajнове pri Sent Joštu nad Vrhniko. Čez mesec dni bi dopolnila 78 let.

Mladost je preživela doma; prva svetovna vojna in bolezní sta pobrala več njenih bratov in sestra. Dalj ča-

melj, Bled; Eleonora Vidmar roj. Znidaršič; 77; Maribor; Frančiška Zabukovec; (Borovčeva mama); Fara; Viktor Brolih, Vn. Gorice; Minka Vidic roj. Kukovica; Kresnice; Franc Pestotnik (Marinčkov Francelj); Blagovica; Franc Žemva; 77; Zg. Gorje; Janez Vozelj; Kranj; Ciril Črv; Idrija; Franc Pišler; Rog. Slatina; Ana Črtalič; Kostanjevica; Janez Novak (Potratov ata); 81; Domžale; Feliks Jagodič (Prestarjev Falč); Vodice; Franc Avsec; Sevnica; Karolina Lončarič; 78; Radeče; Maksimilijana Oražem roj. Krnelj; Štivan; Alfred Merc; Hajdina; Antonija Tršan roj. Ložar; 86; Smlednik; Jože Bernik; 92; Škofja Loka.

Bo Božic v Sloveniji spet praznik?

Leta 1953 so v Sloveniji iz političnih razlogov praznovanje Božiča ukinili. Tedaj vsemogočna partija je odločila, da mora biti Božič delovni dan. Šlo je za ponižanje Cerkve, za ideološko barbarstvo, za vsiljevanje ateistične dogme, za prezir do duhovnih vrednot. Leta 1953 se je Jugoslavija in z njo Slovenija postavila v vrsto skupaj z Albanijo, Romunijo, Bolgarijo in Sovjetsko zvezo. Te države so namreč edine v Evropi, kjer za Božič ljudje delajo.

Kljub dolgoletni izrinjenosti iz javnega življenja pa Božič v Sloveniji nikdar ni izgubil svojega prazničnega značaja. In to ne samo za verne, ampak tudi za versko brezbržne in neverne. Če ni bil že verski praznik, je bil pa družinski, dan tradicije in slavljenja miru.

In tako so v teku let stvari dozele v pravi smeri. Slovenija si ne želi samo gospodarske, ampak tudi duhovne sorodnosti z Evropo. In Božič je tako kulturno dejstvo, izraz krščanske Evrope in evropske civilizacije.

Ko se je 21. februarja v Ljubljani sestajal Svet za odnose z verskimi skupnostmi pri SZDL Slovenije, so bili vsi prisotni skoro soglasno mnenja, naj bo v Sloveniji prihodnji Božič dela prost dan. Seveda to mnenje še ni zakon; zakon bo postal, ko ga bo republiška skupščina sprejela po nekoliko zapletenem postopku. Ni pa kakega pravnega problema, saj je razglasitev dela prostih dni v pristojnosti republik.

V uvodnem poročilu je član predsedstva Primož Hainz navedel vrsto podatkov iz raziskav javnega mnenja, iz katerih izhaja, da je okrog 50% Slovencev vernih, ki si seveda želijo Božič kot praznik, a za 25-

sa je živila pri bratu Tinetu in mu pomagala. Sodelovala je pri prosvetnih krožkih, pri mnogih igrah, ki so jih tiste čase pogosto uprizarjali na šentjoškem odru, ter stalno pela pri cerkvenem pevskem zboru pod vodstvom brata Tineta.

Leta 1940 se je poročila z Jožetom Žakljem iz poznane Krvinetove družine. Vojno viro je preživela delno na moževem domu, delno na domu očeta Janeza, delno pri svaku v Suhem dolu. Tu se je rodil prvi sin Jože, pozneje pa je dobila še Stanka in Janka. Težko je bilo mladi ženi in materi skrbeti za moža in otroke v onih razburkanih, negotovih časih okupacije in revolucije. Meja med nemško in italijansko cono je tekla blizu moževega doma, tako da je morala večkrat čez mejo, včasih tudi skrivoma.

Vedno je bila vesele narave, četudi so bili časi težki in je trpljenje spremljalo vsak njen korak. Od začetka revolucije in pobojev prvih partizanskih skupin je takoj zavzela svoje stališče skupno z vsemi šentjoščani na strani vaških straž in domobranstva. In ni moglo biti drugače. Njen naravni čut ji je tudi povedal, da kdor pobija najboljše ljudi ali blati duhovnike, ne more pri- nesti narodu blaginje, pa naj obljublja karkoli.

Ob koncu vojne je prišla težka odločitev: ali naj gre v svet s tremi malimi otroki, ali pa naj ostane doma kljub temu, da ne ve, kaj se bo zgodilo z onimi, ki ostanejo. Ni kazalo z nekajmesečnim otrokom v neznanu. Grenka je bila ločitev od bratov in sestre ter moža. Strah pred „zmagovalci“ je kot mora ležal nad izpraznjenimi vasmi in je tudi njej segel do mozga. Po vojski so komunisti pritiskali na tiste, ki so ostali doma — pobrali so vse moške, med njimi tudi moža najmlajše sestre Micke. Odpeljali so ga in nikoli več se ni vrnil.

Leta 1947 so pozaprlí vse na moževem domu in zaplenili domačijo. Ga. Angelca je vsak trenutek pričakovala, da pridejo ponjo. Strah pred trpljenjem je včasih hušji kot trpljenje samo.

Leta so tekla, razmere so se malo ustale. A zanjó še ni bilo konca težkih preizkušenj. Leta 1953 so jo zaprli, ker je v povojnih mesecih dajala hrano možu in svakom, ki so se še skrivali v gozdu. Dobila je se-

december kot dela prost dan se izreka kar štiri petine prebivalstva. Za verne naj bo Božič verski praznik, za ostale pa dela prost dan v skladu z njih kulturnimi potrebami. Med 22 razpravljalci se edino predstavnik Zveze borcev Damjan Pahor ni opredelil za praznovanje Božiča, češ da imajo borci o tem različna mnenja in da bo to v njihove vrste vneslo neenotnost. Je pa moral priznati, da se je v času partizanske borbe Božič vedno praznoval in borci zaradi tega niso bili nič manj enotni.

Tako so razpravljalci prišli do zaključka, da je Božič sicer verski praznik, a tudi izraz sedanje evropske civilizacije. Tudi predstavnik Zveze komunistov Slovenije se je strinjal s pobudo, ko je dejal, „da ne more biti sporna“, in dodal, da bi bilo treba razmisliti o celotnem prazničnem obdobju od 25. decembra do 1. januarja, kot se to praznuje po vsej zahodni Evropi.

Zanimivo misel je dodal Mitja Ribičič. Božični praznik je praznik vseh Slovencev, onih, ki živijo v matični domovini kot onih, ki živijo v zamejstvu. Če upoštevamo načela enotnega kulturnega prostora, je treba spoštovati tudi tradicije manjšin, ki žive v Sloveniji in tradicionalno obhajanje tega praznika med Slovenci v Italiji in Avstriji. Matična domovina se od tega ne sme ograditi, ampak to podpreti in sama pri tem sodelovati.

V Sloveniji je torej tudi v partizanskih vrstah zmagač zdraví čut in zahodnoevropska usmerjenost. Ni torej razloga, da ne bi te zmage pozdravili in ji od srca zaploskali!

J. Jk.

Kat. glas, 2. marca 1989

dem mesecev strogega zapora v Rajhenburgu. Otroci so ostali pri starem očetu. Pa v življenju vse mine, tudi zapor. Takoj za tem je pričela s prošnjo za izselitev v Argentino k možu Jožetu. Sem je prišla septembra 1956 — točno po 11 letih je bila družina spet zbrana. Mož je kupil hišico v Ramos Mejiji blizu Don Bosca, kjer so pričeli novo življenje.

Ga. Angelca se je težko privadila novemu okolju, jeziku in navadam. Še vedno pa je ostala globoko ver- na. Molitveno in zakramentalno življenje ji je bila globoka opora, da je lahko prenašala preizkušnje življenja. V družini se je vsak dan molil rožni venec, vsakdanja sv. maša ji je bila sveta dolžnost. Rada je sodelovala pri svetih urah, duhovnih vajah, kjer je velikokrat vodila ljudsko petje, pa tudi doma si je krajšala čas s petjem. Tudi je z veseljem raznašala svojim sosedom naše časopise, tudi Svobodno Slovenijo.

Pred devetimi leti ji je nenadoma umrl mož Jože, pa je močna žena prenašala tudi ta udarec z božjo pomočjo. Starejši sin Jože, inženir, se je odselil v Tucumán, srednji, Stanko se je odločil za redovnika pri Malih Jezusovih bratih in je sedaj v Londonu; mlajši Janko pa se je ob očetu izučil mizarskega poklica, ostal pri njej in je bila zato nanj najbolj navezana. 13 vnukov ji je bilo v veselje. V zadnjih letih pa ji je telo začelo pešati. Zdravniki so ji ukazali dializo in tako je trpela šest mesecev.

V velikem zaupanju v Boga je previdena zaspala v Gospodu v nedeljo, 19. februarja. Pokopali smo jo ob velikem spremstvu na pokopališče v Villegas, kjer počiva tudi njen mož in brat Tine.

Naj njen zgled krščanske matere zbudi v nas spoštovanje in moč slediti istim naukom z isto odpovedjo in požrtvovalnostjo. Njej pa bodi dobri Bog pravičen plačnik.

ZEDINJENA SLOVENIJA

V INTERESU

članov Zedinjene Slovenije, ki še dolgujejo članarino za pretekla leta, je, da jo poravnava najkasneje do vključno Slovenskega dne 2. aprila, ker se bo do tedaj obračunaval ves dolg v višini lanskega letnega članskega t. j. A 36 letno za samske odn. A 54 letno za družine. Po tem datumu se bo tudi vsa zaostala članarina obračunavala v višini letošnje t. j. A 120 letno za samske odn. A 180 letno za družine. Članarina se lahko poravnava tudi v Slogi in vseh njenih podružnicah. V nekaterih okrajih pa tudi pri poverjenikih.

SLOVENSKA PRISTAVA

V času šolskih počitnic je s šolo počivalo tudi drugo delo. Vendar popolnoma brez življenja. Pristava ni bila. Poleg rednih nedeljskih maš so na pobudo Krožka mater in žena pripravili v februarju počitniške dni za otroke Prešernove šole. Pod vodstvom gospe Rožice Klemenčič in s pomočjo vrste pridnih pomočnic je lepo število otrok pet zaporednih sred preživelo na Pristavi v delu, igrah in zabavi. Počitnice so želeli končati s tridnevni taborenjem na Pristavi, a jim je to „splavalo po vodi“. Močno deževje je prav tiste dni načrt na veliko žalost otrok preprečilo.

Tudi odbor ni bil brez dela. Pripravljali so vsakoletno tombolo, ki je bila v nedeljo, 5. marca popoldne ob izredni udeležbi rojakov in argentinskih prijateljev. K obisku je pripomoglo tudi lepo vreme, ki se nam je prav ta dan posebej nasmešnilo, potem ko nam je hudo deževje prejšnjih dni grozilo, da bo tudi tombola „splavala po vodi“. Vse se je srečno izteklo, glavni dobiček pa je odnesla naša pridna sodelavka gđc. Betka Jerovšek.

Z začetkom šole bo začel spet večji vrvež, ki bo tudi v ostalo pristavsko življenje prinesel več razgibanosti.

MALI OGLASI

ARHITEKTI

Andrej Duh — načrti, gradnje in vodstvo del v Bariločah in okolici; nepremičninski posli. — P. Moreno 991, 5. nadstr. C. — 8400 Bariloche; Tel. 0944 - 24771.

TURIZEM

Potovanja, skupinske ekskurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni Marjeta Šenk. T. E. 762-2840.

ADVOKATI

dr. Vital Asič — odvetnik — ponedeljek, sredo, petek od 17 do 19, Don Bosco 168 - San Isidro; T. E. 743-5985.

dr. Franc Knava — vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Peta. Bs. As. — Tucumán 1455, 9. nadstr. E - T. E. 45-0320 - poned., torek, četrtek od 16 do 20.

ZA DOM

POHIŠTVO: za jedilnice, spalnice, dnevnice sobe, moderno in angleški stil. Tine Kovarčič. — T. E. 765-1682.

REDECORA — celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge — Bolívar 224, Ramos Mejia, T. E. 654-0352.

SERVIS

Dolenc Lojze — popravila barvne TV, video-kaset, radio-snemalcev, kaset in avdio — Cerviño 3942, San Justo, T. E. 651-2176.

TRGOVINA

Delikatosa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadra severno od postaje Liniers).

Alpe Hogar — Stane Mehle - vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 312-2127.

Kreditna zadruga SLOGA — Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejia - T. E. 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejia - T. E. 658-6574, 654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN — Slovenski dom - Córdoba 129 Tel. 755-1266 - Urađuje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS — Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Urađuje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (ga. Marija Gorše).

SLOGA — PODRUŽNICA RAMOS MEJIA. V pritličju poslopja Sloge, Moreno 129. Od ponedeljka do petka od 17. do 19. ure. T. E. 658-6574 — 654-6438.

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Urađuje ob četrtdkih od 20. do 22. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

„MLADINA“

Slovenska politična emigracija

Tako začeta „ljudska revolucija“ je pripeljala do strahotnih okupatorjevih represalij. Poleg tega se je po hajkah nad partizani vračala v mesta in puščala vasi nezaščitene in brez orožja na milost in nemilost prepuščene partizanskemu nasilju. Prav zaradi izmeničnega nasilja, enkrat italijanskega, drugič partizanskega, je bilo prebivalstvo v strašni stiski. Zato so nastale enote defenzivnega značaja vaskne in mestne straže. Šele slovenske policijske enote so nato udarile po vosovcih, ki so se razbežali v hoste, čimer se je tudi končalo obdobje atentatov in umorov v Ljubljani.

Predstavniki večinskih strank pred okupacijo so konec aprila ustanovili Slovensko zvezo, katere namen je bil tako upor proti okupatorju kot odpor socialističnemu nasilju. Vojaška organizacija je temeljila na Slovenski, Sokolski in Narodni legiji. Poveljnik te vojske je bil major Karel Novak, Mihajlovičev pooblaščenec za Slovenijo. Partizani so nato napadli četniške oddelke na področju Dolža in Št. Jošta, kar je pomenilo začetek državljanske vojne na Slovenskem.

Po kapitulaciji Italije so se vaskne straže poskušale zbrati na Turjaku, kjer naj bi se preimenovala v Slovensko narodno vojsko in pripravljene počakale zaveznike, katerih izkrcanje so pričakovali v se-

OBVESTILA

PETEK, 17. marca:

Seja medorganizacijskega sveta ob 20. uri v Slomškovem domu.

SOBOTA, 18. marca:

Slov. sred. tečaj rav. Marka Bajuka v Slovenski hiši: popravni izpiti; vpisovanje; sv. maša.

NEDELJA, 19. marca:

V Rožmanovem domu ob 11.30 blagoslov oljk, sv. maša in skupno kosilo. V Carapachayu vsakoletna tombola ob 16.30.

V slovenski cerkvi Marije Pomagaj ob 9.30 blagoslov oljk in butaric, procesija in sv. maša.

V Slomškovem domu ob 9. obred cvetenja.

VELIKI ČETRTEK, 23. marca:

V slovenski cerkvi Marije Pomagaj ob 19. slovesna večerna sv. maša, prenos sv. Rešnjega telesa in čiščenje.

VELIKI PETEK, 24. marca:

V slovenski cerkvi Marije Pomagaj ob 19. bogoslužno opravilo.

VELIKA SOBOTA, 25. marca:

V slovenski cerkvi Marije Pomagaj ob 22. velikonočno slavlje luči in sv. maša.

NEDELJA, 2. aprila:

Slovenski dan v Slovenski vasi.

NEDELJA, 30. aprila:

Slovensko romanje v Luján.

OB ROBU

Agencija DPA je poročala, da se je konec preteklega leta vršila na grškem otoku Rodas konferenca drž. Evropske skupnosti, na kateri so se srečali predsedniki dvanajstih držav, ki sestavljajo to ustanovo in ki bo začela delovati leta 1992. Ob tej priliki je Nemec Helmut Kohl dejal, da bo imela ta ustanova velike naloge, med njimi tudi borbo proti mednarodnemu terorizmu in zločinstvu. Članice so sprejele predlog za mednarodno delovanje, to je trgovanje tudi z državami, ki niso del ustanove, s katerimi bo Evropska skupnost navezala živahne trgovske stike. Sprejeta so bila pravila, na podlagi katerih bo možno poseganje v reševanje krajevnih konfliktov. Zagovarjala bo pravice človeka ter pristoje izmenjavo oseb in idej med vzhodom in zapadom. Predsedniki držav članic so tudi sklenili, da se bo ustanova zanimala za čisto okolje in tehnološki razvoj televizije ter priredbo programov in filmov na evropski višini.

D.ova.

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) H. Irgoyen 2756 T. E. 651-1760. Urađuje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 (gdč. Julka Moder).

Cena največ štirih vrstic A 12.- za enkratno objavo, za vsak mesec — 4 številke — A 40.-.

El PC esloveno y el pluralismo político

La conducción del Partido Comunista de Eslovenia, la más occidental de las seis repúblicas federadas de Yugoslavia, en un acto sin precedentes afirmó que "en vez del gobierno de un solo partido se debe afirmar el pluralismo político".

Añade que el partido respaldará la "libertad, democracia, pluralismo político, eficiencia económica" y la creación de "una sociedad participante dentro de Europa".

Los mandos del partido en Eslovenia mencionaron hace tiempo la

necesidad de realizar reformas radicales para solucionar la crisis económica y social de la federación, pero por primera vez apoyan el pluralismo político.

En Yugoslavia reina el monopolismo desde que el comunismo abolió todas las formas de oposición tras tomar el poder en 1945, luego de la Segunda Guerra Mundial. Recientemente se organizaron en Eslovenia y en Croacia algunos grupos alternativos, entre ellos el Partido Social Demócrata.

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

(Nad z 2. str.)

vdala. Saj je za časa svojega prvega predsedništva venezuelski Carlos Andrés Pérez obtožil Mednarodni denarni fond „finančnega totalitarizma“ in njegove načrte označil kot „nevtronske bombe“, ker ubijejo ljudi, strukture pa ostanejo. Sedaj je sam uvedel ukrepe, ki mu jih je vsilil fond. Ljudski upor je pustil stotine mrtvih in tisoče ranjenih.

„NEODLOČNI“ BO PREDSEDNIK

Pa vrnimo se v Argentino, kjer manjkata komaj dva meseca za predsedniške volitve. Množijo se predvolilna zborovanja, množijo se govori, množijo pa se tudi ankete, ki vsaka po svoje kaže, kdo da naj bi zmagal. Ni enakosti med številkami, in včasih je jasno, da so nekatere ankete kot tisti programi s „ploščami po željah“. A nekaj je jasno, in tudi še najbolj „popravljen“ ankete ne morejo preko tega dejstva: še vedno prednjačijo, pred raznimi kandidati, tisti volilci, ki se še niso odločili. In prav ti bodo končno odločili izid volitev.

Zato je jasno, da tako radikali kot peronisti skušajo pridobiti zase to ogromno maso, ki v nekaterih primerih dosega 44% volivcev. Radikali upajo nanje češ, Menemova figura jih bo končno odbila, enako kot strah pred novo peronistično vlado. Peronisti pa skoraj histerično kažejo svojo „demokratičnost“, in pod to oznako razlagajo tudi že svoje tradicionalne notranje spore.

Dejstvo je, kot je pred časom jasno napisala bralka nekega buenos-aireskega jutranjika: „Jaz nisem odločena. Ugotavljam le dejstvo, da ni kandidata, ki bi me prepričal.“

Med peronisti se tudi nadaljujejo problemi z njihovimi zavezniki. Intransigenti gledajo z velikim dvomom, kaj bo z Alendejem kot prvim kandidatom za poslanca v provinci Buenos Aires. Demokristjani so dejansko že izgubili vse upe, in enostavno upoštevajo umik s peronističnih list, če jih ne postavijo na mesta, kjer je izvolitev gotova. Nočejo biti le „dekorativna prikolica“. Peronistično vodstvo pa ima preveč težav: saj ni mest niti za pomiritev razjarjenih lastnih veljakov, pa bodo na tista mesta postavljali člane zavezniških strank, o katerih smatrajo, da ne bodo prinesli večja števila glasov.

In tako, medtem ko eden zagotavlja, da „se da“, drugi poziva: „sledite mi“, potekajo ti dnevi in se bliža čas odločitve. Toda že danes vidi vsak normalen človek: nihče nima čudodelnih rešitev, le poštenost in delo s stisnjenimi zobmi bo morda rešila pot.

TOMBOLA V CARAPACHAYU

V NEDELJO, 19. T. M. OB 16.30 URI

BARVNI TV APARAT 20" — ŠPORTNO KOLO

in nad 400 bogatih dobitkov.

Dobra postrežba, na razpolago bodo domači krofi. Dom leži v ulici Dr. C. Grierson 3837, dve kvadrji od „klinike Paraná“ na Avenidi Paraná 5400. Rojaki lepo vabljeni!

34. SLOVENSKI DAN

Nedelja 2. aprila 1989

v Slovenski vasi

je: povojni zmagovalce je postal poraženec. Ali to pomeni, da se bo vrnil „včerajšnji poraženec“? Kakšni so sploh njegovi današnji politični programi, kako se je slovenska politična emigracija po vojni razvijala?

Največji del tisočih Slovencev je zbežal v Argentino, del pa tudi v Kanado, ZDA in Veliko Britanijo. V novih okoljih je med izseljenci prišlo do podobne socialne strukturalnosti in politične organiziranosti, kot je v Sloveniji vladala pred vojno. Največ je bilo kmečkega prebivalstva, nekaj pa inteligence in duhovništva. Danes je politično predstavništvo emigracije Slovenski narodni odbor, ki ga sestavlja Slovenska ljudska stranka (danes krščanska stranka) in Slovenska demokratska stranka (nekad liberalna stranka). Pod krovno organizacijo Zedinjena Slovenija obstajajo še kulturne organizacije (Slovenska kulturna akcija), borbevske organizacije (Zveza društev slovenskih protikomunističnih borcev idr.) in tudi mladinske zveze (svoja slovenskih fantov in deklet).

Za osrednji časopis velja Svobodna Slovenija. Zelo aktivna v publiciranju je katoliška duhovščina. V Svobodni Sloveniji je moč najti kopico novic iz „domovine“ brez običajnih „zlobnih“ pripisov. Argentinski Slovenci so bili tako dobro obveščeni o ljubljanskem procesu, vedo, da bi Radio Študent rad fekvenco v Mariboru itn. V ta časopis občasno dopisuje tudi Vinko Levstik iz Gorice — moramo priznati, da so njegovi prispevki dovolj kvalitetni

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE

Director: Valentín B. Debeljak

REDACCION Y ADMINISTRACION:

RAMON L. FALCON 4168

1407 BUENOS AIRES

ARGENTINA

Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:

Tone Mizerit, dr. Katia Cukjati,

Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO
	Concesión N° 5776
	TARIFA REDUCIDA
	Concesión N° 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual No. 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije za 1989: Za Argentino A 360; pri pošiljanju po pošti A 430; Združ. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.

V Evropi lahko kupite Svob. Slovenijo: v Trstu: knjigarna Fortunato, Via Paganini 2; v Celovcu: knjigarna Mohorjeve družbe, Viktringer 26.

TALLERES GRAFICOS "VELKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES T. E. 382-7215

Zahvala

Iskreno se zahvaljujemo vsem rojakom, ki so se v tako lepem številu udeležili naše letošnje tombole. Posebej dolgujemo zahvalo našim podjetjem in tudi zasebnikom, ki so darovali lepe dobitke in s tem posebej pripomogli k uspehu.

Vsem: Bog plačaj!

Društvo Slovenska pristava